

*Гриценко Інна Антонівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри*

Інституту професійної освіти НАПН України

ОСНОВНІ ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНСУЛЬТУВАННЯ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Навчання здобувачів професійної освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі ЗП(ПТ)О) молодіжному підприємництву задля відновлення економіки України після війни передбачає використання різних форм і методів, розроблених з метою надання ефективної підтримки та спрямування їхніх підприємницьких пошуків. Ці підходи розроблені таким чином, щоб задовольнити різні потреби та навчальні вподобання здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О. Нижче ми детально розглянемо різноманітні форми та методи, які зазвичай застосовуються в консультуванні здобувачів професійної освіти з питань молодіжного підприємництва [1; 2; 3; 4].

У сфері консультування майбутніх підприємців все більшої популярності набуває індивідуальний підхід до консультування як метод, що ґрунтується на тонкому поєднанні персоналізованої взаємодії, стратегічного консультування та практичних заходів. Цей багатогранний підхід розгортається через індивідуальну взаємодію, що охоплює спеціалізовані сесії, які сприяють змістовному діалогу між радником або наставником і здобувачем професійної освіти. У цьому контексті динаміка персоналізованої уваги та індивідуального керівництва створює середовище, що занурює в процес.

Невід'ємним аспектом цього підходу є необхідність проведення всебічної оцінки інтересів, навичок та підприємницьких прагнень здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О. Цей процес виходить за рамки простого розуміння, заглиблюючись у тонкощі когнітивного, емоційного та вольового вимірів особистості здобувача професійної освіти ЗП(ПТ)О. Окреслюючи спектр

професійних уподобань, компетенцій та нових прагнень, така оцінка дає консультанту глибше розуміння, що дозволяє узгодити траєкторію консультування з унікальними нахилами здобувача професійної освіти ЗП(ПТ)О.

Згодом рекомендується перейти до вирішення проблем і надання цільових порад. Ефективність такої взаємодії залежить від компетентності педагогічних працівників, які аналізують обставини, пов'язані з проблемами здобувача професійної освіти ЗП(ПТ)О, і трансформує їх у практичні рішення, що відповідають внутрішньому контексту здобувача професійної освіти. Цей підхід ґрунтується на стратегічному визначенні цілей і формулюванні плану дій. Стратегічне розмежування цих цілей консолідується в план дій, який окреслює узгоджені керівні принципи і стратегії, визначаючи курс до реалізації [5; 6; 7; 8].

У сфері навчання здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О молодіжному підприємництву ключову роль відіграє організація *групових воркшопів* та *семінарів*. У цьому динамічному об'єднанні інтерактивні воркшопи та семінари пропонують платформу, яка виходить за рамки традиційного навчання, сприяючи розвитку середовища, що характеризується взаємним навчанням, колективним залученням та детальним вивченням різноманітних аспектів, притаманних підприємницькому простору.

Ці воркшопи та семінари закладають стратегічну основу для створення платформи, сприятливої для взаємного навчання та співпраці. Цей складний обмін передбачає взаємодію когнітивної сприйнятливості та спільного залучення, об'єднуючи учасників з різним професійним досвідом для обміну, засвоєння та синтезу підприємницьких ідей. Важливим компонентом цієї моделі є координація мультимодальних досліджень, що охоплюють різні аспекти підприємництва.

Життєво важливим елементом у цій структурі є *мозкові штурми*, що характеризуються колективним мисленням, яке переростає в генерування ідей, де учасники розкривають свій творчий потенціал для пошуку нових підходів та інноваційних рішень. Таке спільне мислення не лише розширює колективний

когнітивний спектр, але й викликає дискусії, які резонують з багатогранною складністю підприємницьких викликів.

Невід'ємним аспектом цього процесу є зміцнення зв'язків між учасниками. Сприяння взаємодії, зумовлене спільними прагненнями та когнітивним вирівнюванням, слугує платформою для взаємного обміну, співпраці та формування підприємницьких партнерств. Вивчення групових воркшопів та семінарів у контексті консультування здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О з питань молодіжного підприємництва – це комплексна робота, яка переходить від інтерактивної участі до спільного навчання, від різноманітних досліджень до генерування підприємницьких ідей, від історій успіху до колективного мережування. Цей ретельно структурований формат, підтриманий взаємним залученням та спільним навчанням, дозволяє учасникам набути досвіду, що відповідає багатогранній динаміці підприємництва [9].

У сфері наставництва здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О з питань молодіжного підприємництва підхід *наставництва* та *коучингу* закріпився як фундаментальна структура, що охоплює складний взаємозв'язок обміну досвідом, узгодження знань та надання нових підприємницьких можливостей. Ця багатогранна структура починає діяти, коли здобувачі професійної освіти ЗП(ПТ)О пов'язані з досвідченими підприємцями або професіоналами у відповідних галузях. У цій динамічній структурі встановлення відносин між наставником і підопічним стає важливою основою, яка сприяє наставництву, підтримці, передачі досвіду та стратегічному розумінню.

У центрі цього процесу – стратегічне об'єднання здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О у пари з досвідченими підприємцями або професіоналами. Така співпраця сприяє динамічній синергії між теоретичними знаннями та практичним досвідом, занурюючи підприємця-початківця в різноманітні аспекти професійної діяльності. Синхронізація досвіду ментора та дослідницької енергії підопічного призводить до виникнення симбіотичних відносин, які виходять за рамки традиційної педагогіки [10].

Ця координація відбувається завдяки *регулярним зустрічам* або *віртуальним сесіям*, які слугують майданчиками для дискусій, обміну ідеями та стратегічного узгодження. Ці інтерактивні сесії глибоко занурюються в спектр бізнес-ідей, стратегій та викликів, виходячи за межі простого теоретичного споглядання. Вливання практичного досвіду в ці діалоги не тільки підвищує стратегічну адаптивність здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О, а й слугує стимулом для набуття галузевих знань.

Дискусія навколо наставництва та коучингу в рамках орієнтації здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О на молодіжне підприємництво створює складну систему, що характеризується обміном досвідом та узгодженням когнітивного розуміння. Ця система розвивається від нетворкінгу до наставництва, від керівництва до стратегічного розширення можливостей, від галузевих знань до мотивації до підприємництва. Ця різноманітна структура передає підприємцям-початківцям найкращі практики, які резонують з їхньою самореалізацією у цій сфері.

Орієнтації на кар'єру та підприємництво є ключовими елементами у формуванні професійної траєкторії здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О. Цей аспект суттєво впливає на способи саморозвитку особистості, визначаючи шляхи, через які вона актуалізує свої професійні амбіції. Сприяння молодіжному підприємництву через практичні тренінги та ініціативи з навчання на власному досвіді є надзвичайно важливим. Значення практичного досвіду в сучасній освіті важко переоцінити. Поєднання практичного та експериментального навчання відіграє ключову роль у формуванні підприємницького мислення серед здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О. Як майбутні лідери та інноватори, здобувачі професійної освіти ЗП(ПТ)О повинні володіти не лише теоретичними знаннями, але й здатністю застосовувати їх у реальних ситуаціях. У контексті консультування молоді з питань підприємництва доцільно підкреслити багатогранність стратегій і методологій ефективного використання практичного навчання та навчання на власному досвіді.

Список використаної літератури:

1. Алексеева С. В., Базиль Л. О., Гриценко І. А., Єршова Л. М., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Сохацька Г. В. Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: *монографія*. Житомир: «Полісся», 2020. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/724963/>

2. Алексеева С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Закатнов Д.О., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Сохацька Г.М., Теловата М.Т. (Ред.). Підприємницька компетентність майбутніх фахівців: *методичний посібник*. Житомир: «Полісся», 2021. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/728893/>

3. Алексеева С.В., Гриценко І.А., Закатнов Д.О., Кузьмінська Л.Д., Орлов В.Ф., Закатнов Д.О. (Ред.). Психолого-педагогічні тренінги у системі консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник Житомир: «Полісся», 2019. Взято з: <https://lib.iitta.gov.ua/717525>

4. Алексеева С.В., Базиль Л.О., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Сохацька Г.М. Основи економічної грамотності та підприємництва: *навчальний посібник*. Житомир: Полісся, 2021. (Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України №22.1/12-Г-1024 від 23.11.2020 р.). Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/729005/>

5. Гриценко І.А., Байдулін В.Б., Савченко М.О. Від бізнес-ідеї до підприємницького успіху: *методичні рекомендації*. Житомир: «Полісся», 2021. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/728126/>

6. Гриценко І.А. Розвиток навичок малого підприємництва в учнівській молоді закладів професійної (професійно-технічної) освіти. В В.О. Радкевич (Ред.). *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної)*, Київ, 17-20. С.68-70, 2022.

7. Гриценко І.А., Єршова Л.М. Інтерактивні форми й методи підготовки майбутніх фахівців до підприємницької діяльності. Професійна педагогіка, 1(24), с.81-90, 2022. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.81-90>, [in Ukrainian]. (наукометричні бази *Ulrich's Periodicals Directory*, *Index Copernicus*).– UPL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1/article/view/720/940> Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/731901/>

8. Гриценко І.А. Методика розвитку підприємницької активності учнівської молоді засобами проектної діяльності. Наукові записки Малої академії наук України, 2(24), с. 19-27, 2022. <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-24-03>, [in Ukrainian]. Взято з: <http://lib.iitta.gov.ua/731900/>

9. Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до молодіжного підприємництва: Довідник. / Автори-упорядники: Базиль Л.А., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Савченко М.О., Теловата М.Т., Тітова О.А. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. – 196 с.

10. Базиль Л.А., Байдулін В.Б., Гриценко І.А., Єршова Л.М., Орлов В.Ф., Савченко М.О., Теловата М.Т.; за ред. Тітової О.А. Молодіжне підприємництво в умовах воєнного стану: практичний порадник: Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. – 96 с.